

CYD-BWYLLGOR CORFFOREDIG Y GOGLEDD

13 Mehefin, 2025

TEITL: Cyfethol aelodaeth i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig

AWDUR: Iwan Evans, Swyddog Monitro

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

1.1. Bod y Cyd-bwyllgor Corfforedig yn cytuno fel a ganlyn:

- (i) Bod y Swyddog Monitro yn adolygu egwyddorion cyfethol i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig a'i is-bwyllgorau fel y nodir yn y Rheoliadau Sefydlu (fel y'u diwygiwyd) a'r canllawiau statudol.
- (ii) Bod yr adolygiad yn cynnwys ymgynghori â'r pedwar darparwr Addysg Uwch ac Addysg Bellach mewn perthynas â'u haelodaeth ar yr is-bwyllgor Lles Economaidd i'w adrodd i gyfarfod o'r Cyd-bwyllgor Corfforedig yn y dyfodol.
- (iii) Mewn perthynas â llywodraethu'r Cyd-bwyllgor Corfforedig yn y dyfodol, y rhoddir ystyriaeth i'r opsiynau ynghylch creu aelodaeth ymgynghorol neu grwpiau cyswllt rhanddeiliaid gyda chynrychiolwyr o'r Undebau Llafur, y Trydydd Sector, Cymdeithasau Tai, y sector preifat ac ieuchyd, ac y byddai'r telerau hyn yn darparu ar gyfer cyfnewid gwybodaeth a chydweithio wrth gefnogi gwneud penderfyniadau'r Cyd-bwyllgor Corfforedig.
- (iv) Bod yr adolygiad yn cael ei gynnal mewn ymgynghoriad ag Aelodau'r Cyd-bwyllgor Corfforedig a Phrif Weithredwyr yr Awdurdodau Cyfansoddol gyda'r bwriad o gyflwyno adroddiad i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig gydag argymhelliad ynghylch y model ar gyfer cyfethol.

2. Y RHESWM DROS Y PENDERFYNIAD

- 2.1. Mae aelodaeth y Cyd-bwyllgor Corfforedig yn cynnwys y chwe Aelod Cyngor, Aelod Eryri ac unrhyw aelod cyfetholedig. Ar hyn o bryd mae 6 arweinydd y cynghorau cyfansoddol a Chadeirydd Eryri yn ffurfio aelodaeth y Cyd-bwyllgor Corfforedig. Ymhellach i reoliad 9 o'r Rheoliadau Sefydlu, caiff y Cyd-bwyllgor Corfforedig gyfethol unigolion fel aelodau o'r Cyd-bwyllgor Corfforedig ar y telerau y mae'n eu penderfynu.
- 2.2. Mae'r partneriaid Addysg Bellach ac Uwch wedi gofyn i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig adolygu'r safbwynt ar unrhyw hawl i bleidleisio mewn perthynas â'u cyfethol i'r Is-bwyllgor Lles Economaidd.

3. CEFNDIR AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

3.1. Mae'r Rheoliadau Sefydlu yn darparu bod aelodaeth y Cyd-bwyllgor Corfforedig yn cynnwys y chwe aelod Cyngor, yr Aelod Eryri ac unrhyw aelod cyfetholedig. Ar hyn o bryd mae'r aelodaeth yn cynnwys Arweinyddion pob Cyngor a Chadeirydd Parc Cenedlaethol Eryri, sy'n gweithredu fel aelod mewn perthynas â'r swyddogaeth cynllunio strategol a'r swyddogaethau hynny sy'n ategol neu'n gysylltiedig â'r swyddogaethau hynny. Mae gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig bŵer i gyfethol unigolion fel aelodau o'r Cyd-bwyllgor Corfforedig ar y telerau y mae'n eu penderfynu. Hyd yma, mae'r Cyd-bwyllgor Corfforedig wedi cyfethol aelodau i'w is-bwyllgorau trafndiaeth a chynllunio strategol, yr is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'i is-bwyllgor Lles Economaidd.

3.2. Mae canllawiau statudol yn nodi:

"4.1 Er mwyn cyflawni eu cyfrifoldebau a'u dyletswyddau'n effeithiol, bydd angen i Gydbwyllgorau Corfforedig gynnwys eraill yn weithredol yn eu gwaith, a bydd disgwyl iddynt wneud hynny. Bydd yn bwysig bod pob Cyd-bwyllgor Corfforedig yn creu diwylliant cynhwysol a chydweithredol i sicrhau persbectif a dull gweithredu ehangach ar gyfer ei waith. Bydd pob Cyd-bwyllgor Corfforedig yn dymuno ystyried y ffordd orau o gyflawni hyn gan ystyried ei amgylchiadau unigryw ei hun.

4.2 Mae'r rheoliadau i sefydlu Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn rhoi'r hyblygrwydd iddynt i ymgysylltu â phobl eraill a'u cynnwys yn eu gwaith drwy gyfethol (gweler Rheoliad 9 o'r Rheoliadau Sefydlu). Mater i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig fydd penderfynu pwy sy'n cael ei gyfethol a sut y cânt eu cyfethol (telerau'r cyfethol). Mewn rhai achosion, gall aelodau hefyd alluogi aelodau cyfetholedig i bleidleisio ar faterion o'r fath. Yn y rhan fwyaf o achosion, yr aelodau cyngor fydd yn penderfynu oni bai fod a wnelo mater ag arfer y swyddogaethau yn Rheoliad 13 o'r Rheoliadau Sefydlu ac, os felly, bydd penderfyniadau o'r fath yn cynnwys yr aelod o Awdurdod Parc Cenedlaethol.

4.3 Dyma fanteision cyfethol i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig:

- cryfhau ehangder y profiad a'r sgiliau sydd ar gael i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig
- galluogi mewnbwn lleol neu ddarparu ar gyfer cynrychiolaeth leol
- darparu arbenigedd ar faterion penodol

4.4 Bydd y Cyd-bwyllgorau Corfforedig eisiau ystyried y math a'r ystod o sefydliadau y maent yn dymuno iddynt gael eu cynrychioli gan aelodau cyfetholedig, yn seiliedig ar y sgiliau a'r profiad a fydd yn fuddiol ac yn berthnasol i'w gwaith – er enghraifft cynrychiolwyr:

- Sefydliadau Addysg Bellach ac Addysg Uwch
- Cynrychiolwyr y trydydd sector
- Sefydliadau Busnes neu Sector penodol
- Undebau Llafur

4.5 Gallent yn yr un modd fod yn unigolion preifat ag arbenigedd a allai fod yn ddefnyddiol i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig."

3.3. Mae'r canllawiau yn cadarnhau ei bod yn fater o ddisgresiwn i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig wneud penderfyniadau mewn perthynas â phwy y gellir ei gyfethol, am ba hyd a phwras y cyfethol hwnnw, neu a yw aelodau'n cael eu cyfethol gyda hawliau pleidleisio neu hebddynt, cyn belled â bod y cytundeb cyfethol yn glir ynghylch telerau'r cyfethol. Mae'n bwysig, wrth arfer y disgresiwn hwn, bod yr Aelodau yn glir bod y cyfethol fel Aelod o'r Cyd-bwyllgor Corfforedig ar y telerau hynny ac at y dibenion a'r swyddogaethau hynny fel y cytunwyd arnynt yn y cytundebau cyfethol; ac yn yr un modd bod y rhai sy'n cael eu cyfethol i gynrychioli

sefydliadau yn gwneud hynny ar sail y sgiliau a'r profiad y maent yn dod gyda nhw a fydd o fudd i waith y Cyd-bwyllgor Corfforedig. Mae cyfethol ar yr is-bwyllgorau ar delerau sy'n benodol i'r swyddogaethau hynny sydd i'w harfer gan bob is-bwyllgor.

- 3.4. Mae'r sefyllfa reoleiddiol yn rhoi hawl i Aelodau'r Cyd-bwyllgor Corfforedig bleidleisio yn amodol ar ba bynnag delerau y cytunwyd arnynt fel y nodir yn eu cytundeb cyfethol a fydd yn nodi'r swyddogaeth. Fodd bynnag, rhaid darllen yr hawl hon ar y cyd â'r gofyniad na chaiff nifer yr aelodau cyfetholedig sydd â hawl i bleidleisio fod yn fwy na nifer yr aelodau eraill sydd â hawl i bleidleisio mewn perthynas ag unrhyw fater sydd i'w benderfynu.
- 3.5. Ar hyn o bryd mae cyfansoddiad yr is-bwyllgorau trafndiaeth, cynllunio a Llywodraethu ac Archwilio yn aelodaeth gyfetholedig lwyr. Mae aelodaeth a deiliadaeth pob un yn cael ei nodi yn nhelerau eu cytundebau cyfethol, gan gynnwys yr hawl i bleidleisio. Mae arweinyddion y Cyngor yn ffurfio aelodaeth yr is-bwyllgor Lles Economaidd, gyda'r cynrychiolwyr a ganlyn wedi'u cyfethol ar hyn o bryd – Parc Cenedlaethol Eryri, y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol a phedwar cynrychiolydd o'r partneriaid Addysg Bellach ac Addysg Uwch. Gan fod yr adolygiad o'r Bwrdd Busnes a'i aelodaeth ar y gweill, bydd y model ar gyfer cyfranogiad y Cadeirydd yn yr is-bwyllgor Lles Economaidd yn cael ei ystyried fel rhan o'r broses honno.
- 3.6. Ar hyn o bryd mae cyfansoddiad a swyddogaeth yr is-bwyllgor Lles Economaidd yn adlewyrchu hynny fel y sefydlwyd o dan y Bwrdd Uchelgaïs Economaidd, ac fel rhan o drosglwyddiad y Cynllun Twf roedd yr aelodaeth a'r swyddogaeth yn drosglwyddiad uniongyrchol i'r is-bwyllgor. Ar ôl sefydlu'r is-bwyllgor Lles Economaidd, mae'r partneriaid hynny sy'n cynrychioli'r pedwar darparwr Addysg Bellach ac Addysg Uwch allweddol wedi gofyn bod ganddynt hawl i bleidleisio ar yr is-bwyllgor Lles Economaidd. Wrth fodelu ffordd ymlaen, dydi hi ddim ond yn iawn fod deialog agored yn cael ei hagor i gynnwys modelu o amgylch opsiynau ar gyfer ymgysylltu â phartneriaeth. Y bwriad fyddai bod protocol ar gyfer cyfethol yn cael ei greu a fyddai'n cael ei gyflwyno'n ôl i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig am gymeradwyaeth.
- 3.7. Mae yna hefyd yr opsiwn y gall penodiadau ar yr is-bwyllgorau gynnwys neu fod wedi'u ffurfio'n gyfan gwbl o aelodau nad ydynt yn aelodau o'r Cyd-bwyllgor Corfforedig. Byddai penodi aelodau o'r fath, byddai niferoedd a thymor yn y rôl yn fater i'w benderfynu gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig. Mae cyfle i gefnogi gwaith y Cyd-bwyllgor Corfforedig drwy hefyd edrych i ddatblygu gwahanol opsiynau ymgysylltu. Gallai hyn gynnwys grwpiau ymgynghorol ac opsiynau ynghylch cyd-gynhyrchu a chydweithio â rhanddeiliaid. Gellid datblygu hyn fel rhan o'r gwaith o amgylch cyfethol.
- 3.8. Mae'n bwysig bod y Cyd-bwyllgor Corfforedig yn gwrando'n ofalus ar ei bartneriaid ac yn datblygu ei drefniadau llywodraethu er mwyn gallu cefnogi ei swyddogaethau yn y dyfodol, yn enwedig o ran lles economaidd. Bydd angen i'r is-bwyllgor Lles Economaidd adolygu ei aelodaeth a'i swyddogaeth yn rheolaidd wrth iddo ddatblygu a sefydlu ei bwerau lles economaidd. Bydd angen i'w lywodraethu hefyd gwmpasu'r Parth Buddsoddi a fydd â gofynion llywodraethu i'w cytuno a'u mabwysiadu hefyd. Yn amodol ar ei gyfeiriad, bydd angen sgiliau ac arbenigedd gwahanol er mwyn llywio a hyrwyddo twf economaidd mewn ffordd gynaliadwy a chydweithredol. Bydd angen ystyried y gwaith blaengar o amgylch datblygu'r Parth Buddsoddi gydag atebolrwydd yn gorwedd gyda'r Cyd-bwyllgor Corfforedig hefyd yn y proffil llywodraethu.

YMATEB Y SWYDDOGION STATUDOL:

i. Swyddog Monitro:

Awdur yr adroddiad.

ii. Swyddog Cyllid Statudol:

"Dim sylwadau o safbwynt priodoldeb ariannol."